

NIEUWSBRIEF

Oktober 2019

Agenda:

- ✓ 16 november: lezing 'Boerenerfvogels'
- ✓ 18 november: Algemene Ledenvergadering met gedeputeerde Drenth
- ✓ Oktober: NatuurInclusiefBoeren 2018 krijgt een vervolg!

Inhoud nieuwsbrief:

- Klein parelmoervlinder
- Kruidenrijke graslanden in de Oude IJsselstreek
- Verslag ledenexcursie
- Kleur het landschap met akkerranden
- Van het secretariaat

Vooraankondiging lezing 'Boerenerfvogels':

Op zaterdagochtend 16 november geeft Anna Kemp, speciaal voor leden van de VAL Oude IJssel, een lezing over 'Boerenerfvogels' bij NatuurlijkBUITEN op Sinderen. De lezing gaat over 'Wat je kunt doen om de steenuil, kerkuil, torenvalk, boeren- en huiszwaluw, ringmus etc. weer terug te krijgen op je erf'.

Nadere informatie volgt.

Foto: Gerwil Natuurlijk

Voorankondiging Algemene Ledenvergadering met gedeputeerde Drenth

Op maandagavond 18 november houden wij weer onze jaarlijkse Algemene Ledenvergadering.

U bent dan om 19.30 uur van harte welkom bij Het Onland in Doetinchem. Na de ledenvergadering, om 20.30 uur vindt het openbare gedeelte plaatst. Daarvoor hebben we gedeputeerde van Provincie Gelderland, Peter Drenth, uitgenodigd om ons iets te vertellen over het (nieuwe) beleid van de Provincie tav natuur, landbouw en biodiversiteit.

Noteer de datum alvast in uw agenda. Een definitieve uitnodiging ontvangt u nog van ons.

NatuurInclusiefBoeren 2018 krijgt een vervolg!

Als vervolg op onze succesvol gehouden "NatuurInclusiefBoeren" -avond zijn we doende een wederom interessante avond te organiseren. "Bodembioogie" zal centraal staan. Op welke manier kunnen we onze bodem, ons meest kostbare productiemiddel, gezonder maken met als gevolg een méér divers en mínder kwetsbare productie van humaan voedsel en/of dierlijke voeding. Met inbreng van praktijksituaties uit eigen streek! Dit sluit aan bij het thema van vorig jaar; een veel gehoorde wens na afloop van de NIB-avond was dat we een vervolg zouden geven aan dat onderwerp.

Het is op dit moment nog niet geheel duidelijk wannéér deze avond kan worden gehouden. We streven naar een datum in oktober! U hoort van ons en hopen uw interesse alvast gewekt te hebben....

Kruidenrijke graslanden in de Oude IJsselstreek

Er is in toenemende mate interesse en belangstelling voor kruidenrijk grasland bij melkveehouders. Ook in het beleid en bij NGO's is veel aandacht voor kruidenrijk grasland. Deze belangstelling komt o.a. voort om daadwerkelijk wat te doen aan het dramatisch verlies aan biodiversiteit (denk aan de insectensterfte) en meer natuurinclusieve landbouw te bedrijven.

Voor melkveehouders is deelname in het duurzaamheidsprogramma *'On the way to PlanetProof'* van Friesland Campina interessant om een paar cent extra op een liter geleverde melk te krijgen. Echter om daarvoor in aanmerking te komen moeten ze wel aan een heel aantal eisen voldoen. Eén van de eisen is het hebben van een bepaald areaal kruidenrijk grasland.

Ruwvoer van kruidenrijk past prima in de bedrijfsvoering van melkveehouders, de koeien vreten het graag, het brengt structuur in het rantsoen en het is rijk aan mineralen en sporelementen en gezonde inhoudsstoffen. Kruidenrijk grasland is de ultieme vorm van natuurinclusief boeren.

In 2017 is de VAL samen met De Plattelandsraad Oude IJsselstreek, met financiering van de gemeente Oude IJsselstreek, een project gestart om bij gangbare melkveehouders in de gemeente Oude IJsselstreek kruidenrijk grasland in te zaaien. Enerzijds natuurlijk om de biodiversiteit in de graslanden te vergroten, die nu vnl. uit monoculturen van Engels raaigras bestaan en anderzijds om melkveehouders ervaring op te laten doen met kruidenrijk grasland in hun bedrijfsvoering.

Inmiddels hebben 9 (melk)veehouders en een varkenshouder een klein areaal, vooral in de vorm van perceelsranden, ingezaaid met kruidenrijk grasland. Totaal gaat het om 5 ha. Een deel van deze randen zijn inmiddels ook onder ANLb gebracht zodat deelnemende boeren voor het beheer een vergoeding krijgen.

Hoe heeft het kruidenrijke grasland zich ontwikkeld?

Het resultaat van de inzaai is het best te zien in het 2^e jaar na inzaai. Geen enkele situatie is hetzelfde. Er zijn verschillen in grondsoort en vocht, in tijdstip en wijze van inzaai, de weersomstandigheden spelen een zeer belangrijke rol en het gevoerde beheer. Al deze factoren bepalen welke soorten in het mengsel zich uiteindelijk vestigen.

Oude Yssel

Boven goed geslaagd kruidenrijk grasland bij een deelnemer op zandgrond en minder geslaagd kruidenrijk grasland bij een deelnemer op klei onder (foto's Rob Geerts).

Over het geheel gezien kan gezegd worden dat bij de meeste deelnemers de inzaai geslaagd is. De ervaring is dat op zandgrond het eenvoudiger is om kruidenrijk grasland te realiseren dan op kleigrond. Dat heeft o.a. te maken met de bodemvruchtbaarheid en bodemstructuur. Belangrijk is dat de bodem niet te rijk mag zijn. De eerste jaren dient er dan ook niet bemest te worden. Op de rijke klei zijn de grassen in het voordeel en zeer productief, waardoor het voor kruiden moeilijker is zicht te vestigen. Op kleigrond duurt het dan meestal een aantal jaren langer voordat de bodemvruchtbaarheid geschikt is voor een kruidenrijke situatie.

Gemiddeld hebben de kruidenrijke perceeltjes 25 verschillende grassen en kruiden. De best geslaagde stukken ruim 30 soorten en de minder geslaagde stukken 20 soorten. Van de kruiden komen margriet, gewoon duizendblad, knoopkruid, groot streepzaad, kleine-, witte- en rode klaver, smalle weegbree en veldzuring frequent voor. Maar ook de diversiteit aan grassen is groot: kamgras, goudhaver, reukgras, glanshaver, roodzwenkgras om er maar eens een paar te noemen.

Door een 2^e jaar op rij van uitzonderlijk droog en warm weer zie je wel dat bepaalde soorten daarvan profiteren. Zo heeft gewoon duizendblad en streepzaad zich flink weten uit te breiden. Deze kunnen met hun penwortels goed tegen de droogte.

Wat zijn de ervaringen van deelnemende boeren tot nu toe?

De meeste deelnemers hebben in 2018 2 keer gemaaid (soms 3 keer op de klei) en soms ook nog nabeweïd. De eerste snede is meestal gehooïd en in balen geperst. De grasopbrengst varieerde in 2018 van gemiddeld 4.7 ton op zandgrond tot 5.8 ton op de klei. De meesten zijn tevreden over de kwaliteit. Het wordt goed gevreten door de koeien (smakelijk). Meestal is het hooi gemengd aangeboden aan droogstaande koeien of is het verkocht o.a. aan paardenhouders, die overigens aangeven dat de paarden het ook heel goed eten.

In de kruidenrijke graslanden worden meer insecten gezien, maar ook reeën met jongen en hazen. Het zou mooi zijn als we wat vrijwilligers konden vinden die de kruidenrijke randen op insecten zouden kunnen monitoren. Al met al is het beeld bij de deelnemers, maar zeker ook bij Henry Steverink en mij positief.

Rob Geerts

Knoopkruid, één van de soorten in het mengsel dat we bij de boeren hebben ingezaaid.

Jaarbericht VALA 2018

Het jaarbericht van de VALA over 2018 kunt u nu vinden op onze website of via deze link <https://val-oudeijssel.nl/2019/09/10/jaarbericht-vala-2018-2/>.

Kleine parelmoervlinder

Rob Geerts zag donderdag 5 september tijdens veldwerkzaamheden op proefbedrijf De Marke in Hengelo een kleine parelmoervlinder. De afgelopen maanden zijn veel parelmoervlinders waargenomen in Oost Nederland (zie link NatureToday). De kleine parelmoervlinder houdt wel van warmte en kan goed tegen droogte, dus de afgelopen twee jaar voelde deze mooie vlinder zich in Nederland prima thuis. Oorspronkelijk (jaren negentig) kwam de kleine parelmoervlinder alleen voor in de duinen. Maar na de eeuwwisseling werd hij steeds vaker in het binnenland gezien, vooral in Limburg en Brabant. En inmiddels komt hij ook verder naar het noorden steeds meer voor.

Dit exemplaar trof Rob vroeg in de ochtend aan toen het nog vrij koud was. De vlinder was daardoor nog niet erg actief en daardoor zeer goed te fotograferen.

<https://www.naturetoday.com/intl/nl/nature-reports/message/?msg=25448>

“ Boeren, burgers en buitenlui: samen inspiratie opdoen over biodiversiteit op het agrarische land – ledenexcursie 2019 VAL Oude IJssel.”

Door Joyce Schieven

De mensen die in Hengelo, op zaterdagmiddag, ruim 20 mensen met plastic overschoenen door het land zagen banjeren, konden denken dat ze te maken hadden met een kolonie stadse gekkies die bang waren voor vieze schoenen.

En dat was stiekem ook wel een béétje waar (toen we een koeienpad met modder en mest moesten oversteken)...maar het had natuurlijk vooral te maken met hygiëne, altijd een prioriteit bij vee: vandaag was namelijk de jaarlijkse ledenexcursie van de Val Oude IJssel naar melkveeproefboerderij de Marke.

De dag begint voor mij met 3 mannen in een busje: een beetje duurzame mindset vraagt natuurlijk om carpoolen, dus ik parkeer bij de Praxis en stap over in een andere auto. Het blijken ook meteen 3 leden van het bestuur te zijn, dus ik kan meteen wat meer informatie horen over de VAL Oude IJssel, bijvoorbeeld dat de verhouding ‘burgerleden’ en ‘agrarische leden’ redelijk 50/50 is (geworden). Mooi om te zien dat we hier de verbinding lijken te krijgen tussen ‘burger en boer’ die tegenwoordig heel erg actueel is.

Na ontvangst bij de Marke begint Zwier van der Vegte, de manager van de boerderij, een boeiende presentatie. De Marke bestaat uit 90 melkkoeien, 45 stuks jongvee, 53 hectare grond en 850.00 kg melk per jaar. Een grote mestvergistings-installatie zorgt biogas. Er zijn op het terrein diverse landschappelijke en/of natuurlijke elementen aangebracht, die we later ook in het veld gaan bekijken.

Als tuin- en landschapontwerper én boerendochter van een ex-mestvarkenshouder weet ik wel wat van het agrarische leven, maar de melkveesector heeft voor mij nog veel geheimen. Ik maak dus af en toe wat aantekeningen die ik interessant vind: waarom er gras onder mais wordt gezaaid, dat op (hun) zandgrond niet keren van de grond zorgt voor grote onkruiddruk, dat het jongvee 10 maanden binnen blijft en daarna 4 maanden de weide op gaat om ‘gras te leren eten’. Ik ben ook blij dat we terloops worden meegenomen in discussies die ontstaan in de groep over bijvoorbeeld derogatie. Heel erg interessant omdat hieruit blijkt hoe gebonden agrariërs soms zijn aan regelgeving. Je kunt het niet ‘zomaar’ even anders doen.

Zwier vertelt ook over de speerpunten van het bedrijf: een uitgebalanceerd rantsoen, duurzame veestapel, duurzaam bodembeheer, duurzame bemesting, klimaatbestendig teeltplan, weidegang, mestvergisting en versterken van natuur & landschap. Hij vertelt ook over de dingen die nog aandacht nodig hebben: over de bodem is nog veel te weinig bekend en dat biedt nog heel erg veel potentie. En

ook dat de consument niet consequent is in wat ze zeggen te willen (veel biodiversiteit) en wat ze kopen (het aandeel biologisch, wat momenteel nog zorgt voor de meeste biodiversiteit, is nog steeds laag).

Na de presentatie komen de plastic overschoenen tevoorschijn! Onder het geruis van schavende plastic over asfalt, lopen we via de jonge kalveren en de jongveestal richting de loopstal van de melkkoeien. Er is ruimte om overal vragen over te stellen: hoe zit dat met het melkpoeder, hoe werken de weidepoortjes? Buiten gaan we weer verder: van de mestvergister (die trouwens niet heel erg stinkt) naar de proefvelden: hier worden midden in het 'gewone' weiland diverse gewassen uitgeprobeerd: bloemenmengsels, maar ook o.a. bieten, vezelhennepe, soja en sudangras. Zwier vind vooral deze laatste een veelbelovend gewas voor de melkveehouderij. Een eindje verderop staan we 'opeens' op een natuurveldje tussen de bloeiende, gevlekte orchissen. En weer een eindje verderop bij een houtwal van nog geen 10 jaar oud, die er al heel behoorlijk uitziet en een akkerrand die is ingezaaid met wilde bloemen. Zwier legt uit dat het aanleggen van dergelijke elementen nu niet perse loont in de portemonnee en dat daar een onderzoekspunt ligt voor de toekomst: wie zouden er allemaal moeten meebetalen aan biodiversiteit en een fraai landschap: de boer, de burger, de consument, de toerist, de overheid?

Tijdens het wandelen is er ruimte voor een praatje met de andere leden en ook bij alle landschappelijke elementen vind ik het interessant om van de leden, zowel wetenschappers, burgers, boeren én buitenlui, vragen en opmerkingen te horen. En daar ligt volgens mij ook de kracht van de VAL en potentie voor een duurzame, natuur inclusieve toekomst: communicatie! Kom in contact met elkaar, wordt je bewust van hoe dingen werken, leer van elkaar en raak geïnspireerd. Probeer eens iets nieuws en wees ook zelfbewust.

Ik stap aan het einde van de middag weer met 3 mannen in het busje. Ze brengen me netjes weer naar mijn eigen auto. Deze middag mocht ik even onderdeel zijn van een groep mensen die de neuzen dezelfde kant op hebben staan: vooruit, naar een groene en natuur-inclusieve toekomst!

Oude Yssel

Deze informatieborden hebben wij op 3 locaties geplaatst bij akkerranden. In Vethuizen, Varsselder en Sinderen.

Kleur het landschap met akkerranden!

Fietsend of wandelend door de Achterhoek kun je steeds vaker genieten van kleurrijke akkerranden die ingezaaid zijn langs percelen mais, graan of andere gewassen. Deze bloemrijke randen zijn niet alleen mooi om te zien, maar bevorderen ook de biodiversiteit.

Akkervogels, bijen, vlinders, hommels en tal van andere insecten profiteren van de verschillende soorten in de mengsels. Ze vinden er voedsel, habitat en een plek om zich voort te planten.

Daarnaast is het een stimulans voor het imago van de landbouw. De burger waardeert een kleurrijke bloemenrand. Want wie wordt er nou niet vrolijk van een fraai bloeiende rand in het landschap?

Wat is een akkerrand?

In akkerranden wordt geen gewas geteeld. Ze zijn, bij meerjarige akkerranden, ingezaaid met een mengsel van grassen, kruiden en granen. De eenjarige akkerranden worden b.v. ingezaaid met een bijenmengsel zoals het Tubinger Classic.

Waarom een akkerrand?

Meerjarige, brede akkerranden hebben een hoge natuuropbrengst:

- In een akkerrand komen tot 5 keer zoveel insecten voor als in 'gewone' landbouwgewassen en ook véél meer verschillende insecten, belangrijk voedsel voor vogels.
- Vogelsoorten zoals patrijs, graspieper, gele kwikstaart, veldleeuwerik en roofvogels en uilen gebruiken akkerranden om voedsel te zoeken en dekking te vinden. Sommige soorten maken er ook hun nest. Akkerranden bieden ook dekking aan muizen, belangrijk voedsel voor roofvogels.
- Vanuit akkerranden kunnen kevers, sluipwespen en spinnen bijdragen aan de onderdrukking van plaaginsecten zoals bladluizen, waardoor het insecticidegebruik in landbouwgewassen in principe teruggedrongen kan worden.
- Akkerranden vormen een buffer tussen een perceel en lijnvormige elementen, zoals watergangen, greppels, dijken, bermen, houtwallen, struwelen en wijken. Zo komen er minder bestrijdingsmiddelen en meststoffen in deze elementen terecht, wat de natuurwaarde ten goede komt.
- Akkerranden maken het landschap kleurrijker en aantrekkelijk. De omgeving waardeert dat. Akkerranden zijn geen tovermiddel voor méér akkervogels, het blijven 'randen'. Ze bieden de noodzakelijke dekking en kunnen het voedselaanbod voor vogels verhogen. In de broedperiode vinden

patrijs, grasmus, graspieper, gele kwikstaart, ringmus, kneu, groenling, putter, vink, geelgors en roofvogels en uilen hier voedsel (insecten, zaden, muizen) en nestgelegenheid. In de winter kunnen de patrijs, kneu, groenling, putter, vink, rietgors, geelgors en roofvogels en uilen er dekking en voedsel (zaden, muizen) vinden.

Akkerranden inzetten tegen processierups

De rups bestrijden met de aanleg van akkerranden of bloemenweides is al op verschillende plaatsen in Nederland onderzocht. Hieruit blijkt o.a. dat natuurlijke vijanden van de eikenprocessierups afkomen op een aantal bloemen met makkelijk toegankelijke bloemen, zoals wilde peen en pastinaak (schermbloemigen). Hierbij kun je denken aan enkele soorten sluipvliegen, sluipwespen, larven van gaasvliegen, sommige soorten van het lieveheersbeestje, zweefvliegen, loopkevers en roofwantsen. Naast de schermbloemigen zijn er ook eenjarige zoals korenbloem en gele ganzenbloem. Deze bloemen geven de hetzelfde jaar nog kleur en zijn ook aantrekkelijk voor de natuurlijke vijanden.'

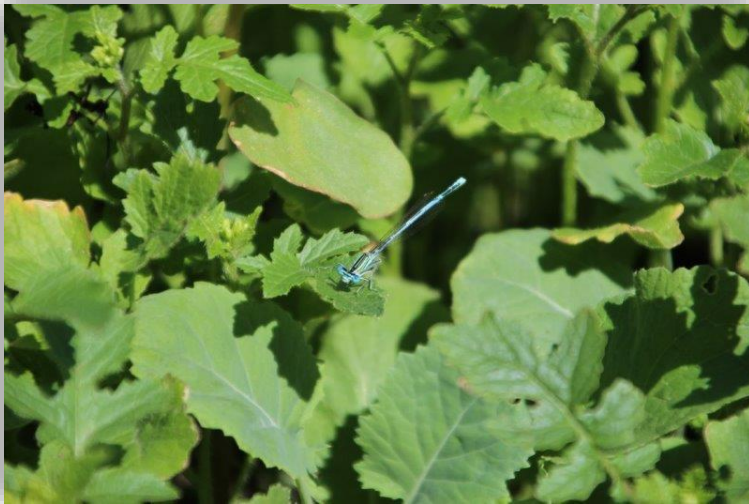
Voor- en nadelen van verschillende typen akkerranden

Eenjarige bloemenmengsel:

Voordelen: jaarlijkse keuze voor locatie en oppervlakte. Geeft volop bloei vanaf half mei tot nazomer. Jaarlijkse aanlegkosten. Vraagt na goede voorbereiding weinig onderhoud.

Nadelen: geeft wel voedsel maar biedt beperkte schuilplaats voor natuurlijke vijanden en overige natuur die in de bodem of de strooisel laag nestelen. Jaarlijkse aanlegkosten. Wel bufferfunctie, maar niet geschikt als rijpad.

Meerjarig mengsel:

Voordelen: Biedt zowel voedsel als schuilplaats voor insecten en overige natuur (vogels en knaagdieren). Geeft vroegere bloei ofwel grotere spreiding over het groeiseizoen. Zaaizaadkosten zijn eenmalig.

Nadelen: Vraagt onderhoud om verruiging tegen te gaan. Risico van veronkruiding, met name vergrassing en wortelonkruiden. Minder keuze in geschikte soorten die concurrentie kunnen weerstaan.

In 2019 is binnen het werkgebied van VAL Oude IJssel 39 hectare akkerrand aanwezig, verdeeld over 131 akkerranden en 55 deelnemers. En zijn er in verschillende territoria patrijzen paren met jongen gezien (film, foto's of melding). Wat opvalt zijn de grote legsels met uitschieters van wel 19 jongen. Een verklaring kan zijn dat dit een heel goed muizenjaar is en predatoren aan voldoende makkelijke prooien (muizen) kunnen komen en de lastige patrijzenkuikens links laten liggen.

Doelgericht akkerrandenbeheer vergroent, verduurzaamt, verrijkt en verfraait. Het aanleggen van akkerranden staat meer dan ooit in de belangstelling, vanwege de vele voordelen. Mits op de juiste plek (actiegebieden Montferland, Silvolde/Sinderen) is er nog wat ruimte voor nieuwe deelnemers, al wordt dat wel steeds beperkter. Heeft u interesse? Neem dan contact op met onze coördinator Robert Boevink info@val-oudeijssel.nl

Op onze website en facebookpagina kunt u meerdere filmpjes van patrijzen bekijken welke wij dit jaar ontvangen hebben. Hierbij de link naar 1 van de ontvangen filmpjes welke op onze website staat: <https://val-oudeijssel.nl/2019/07/09/filmpje-opvliegende-patrijzen-in-silvolde/> en een filmpje welke we op onze facebookpagina geplaatst hebben:

<https://www.facebook.com/valoudeijssel/videos/352905398616709/>

Contributie over 2019

Onze administratief medewerkster, Ursela, gaat half november de jaarlijkse contributie weer innen. Van deze contributie houden we de vereniging draaiende en doen we een afdracht aan de VALA. Ook ondersteunen we projecten en doen we aan voorlichting en PR.

Van diegenen die een machtiging afgegeven hebben, wordt het bedrag afgeschreven en de anderen krijgen een factuur.

Wilt u toch liever een machtiging afgeven, dan kunt u dit doorgeven aan Ursela via: 0315 – 63 00 02 of via uditters@val-oudeijssel.nl. Zij zal u dan de machtigingspapieren opsturen.

De contributie bedraagt € 30,00

Openingstijden kantoor VAL

De openingstijden van ons kantoor zijn verruimd doordat Ursela nu ook werkzaamheden voor de VALA doet. De openingstijden zijn op maandag, dinsdag en vrijdag tussen 9.00-14.30 uur. Onze coördinator Robert Boevink is over het algemeen vrijdags op ons kantoor. Graag wel eerst een afspraak maken!

Maar u kunt natuurlijk altijd een mail sturen of de voicemail inspreken.

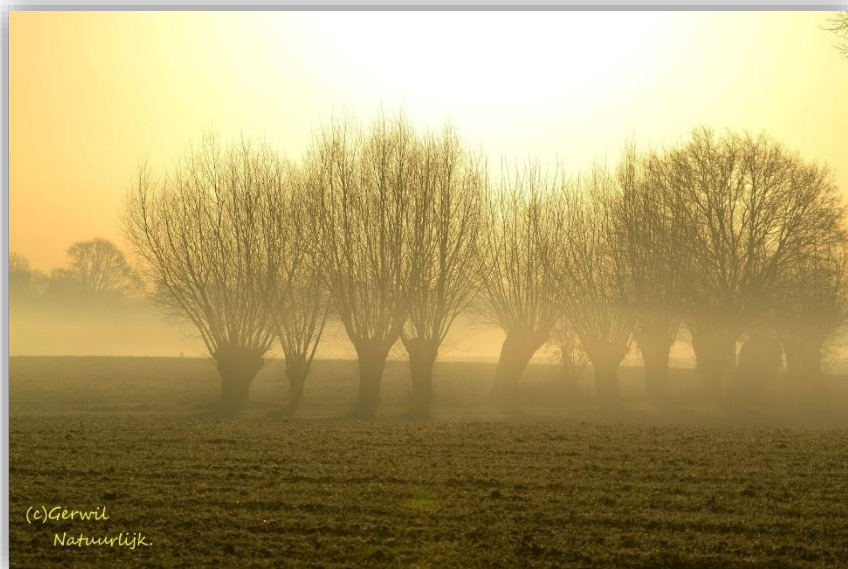

Beste leden,

Afgelopen tijd hebben veel leden een ander mailadres gekregen omdat ze op glasvezel zijn aangesloten. Denkt u eraan om uw mailadres ook bij ons te laten wijzigen?

Met actuele mailadressen kunnen wij u het beste op de hoogte brengen van activiteiten en interessante informatie.

U kunt uw nieuwe mailadres doorgeven via uditters@val-oudeijssel.nl.

VAL Oude IJssel
Berkenlaan 128
7071 HT SILVOLDE
Telefoon: 0315 – 63 00 02

Robert Boevink (coördinator)
Telefoon: 06 – 27 25 03 09
E-mail: info@val-oudeijssel.nl

Administratie: uditters@val-oudeijssel.nl
Website: www.val-oudeijssel.nl
Facebook: <https://www.facebook.com/valoudeijssel>

Lid worden?

Via onze website kunt u zich aanmelden als lid van de VAL. Ook kunt u direct contact opnemen met onze secretaris Vincent Heuthorst.
E-mail: secretaris@val-oudeijssel.nl

Tips en trucks?

Verbeterpunten, vragen of leuke ideeën voor de nieuwsbrief? Wij horen het graag!

